

УДК 930.85(477)

ВИДАТНІ ДІЯЧІ КИРИЛО-МЕФОДІЙСЬКОГО БРАТСТВА

Ганзя Р. С.

Науковий керівник – к. і. н., доц. Бадєєва Л. І.
Харківський національний університет радіоелектроніки,
каф. українознавства, м. Харків, Україна
тел. +38(095) 431-34-56

Ukrainian history includes many outstanding cultural figures. The study was conducted on the example of personalities of the national revival. Members of the Kyryllo-Methodiiian Brotherhood developed culture together. Namely, they were engaged in the publishing of Ukrainian periodicals and the development of education. They also worked separately, each in their own field: literature, painting, art, etc. The work compares past and present cultural activities. This is relevant, because cultural figures had to work in conditions of an unstable situation in the country and protect its interests.

Актуальність дослідження заявленої теми зумовлена тим, що, розглядаючи творчість та погляди відомих українських діячів, можемо проаналізувати основні тенденції розвитку культури в обраний період та знайти відмінності між ним тоді й зараз, бо наразі наш народ бореться за свою незалежність.

Українська історія багата на видатних людей, тож доповідь обмежена приблизними хронологічними межами, полягає у висвітленні культурних аспектів у період українського національного відродження, а саме на прикладі діячів Кирило-Мефодіївського братства.

Такі вчені, як Ярослав Грицак, Іван Лисяк-Рудницький, Дмитро Багалій та інші, досліджували діяльність, погляди та засади об'єднання. Автор ставить за мету – проаналізувати внесок кожного діяча окремо (Тараса Шевченка, Василя Білозерського, Миколи Гулака, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша) та всього братства в цілому в розвиток національно-визвольного руху.

Визначним етапом українських етнокультурних і націєтворчих процесів у ХІХ ст. стали організація та діяльність у Києві Кирило-Мефодіївського товариства. Ця таємна політична організація була заснована, згідно зі свідченнями М. Костомарова, у грудні 1845 – січні 1846 рр. Окрім декларування ідеї звільнення всіх слов'янських етносів від колоніального гноблення, розгортання боротьби супроти кріпацтва, братчики намагалися зберегти від асиміляції українську мову, культуру. П. Куліш відзначив: «Потеря нашего языка и обычаев есть худшее, что может случиться, а вы говорите, что лишь бы мы были отличными христианами... Не забудьте, что наш украинец (простой) только до тех пор и христианин, пока все его обычаи и верования при нем». Із цитати вище розуміємо, що об'єднання ставило за мету збереження української

культури. Тим більше, окрім колективної роботи над нею, більшість із членів товариства працювали над цим окремо, розвиваючись у спорідненій сфері. Творчість Т. Г. Шевченка внесла в нашу літературу незнане багатство тем і жанрів. Його шляхом пішли найвидатніші передові українські письменники наступного часу – Марко Вовчок, Панас Мирний, Іван Франко, Павло Грабовський, Леся Українка та ін. Шевченко відіграв важливу історичну роль у розвитку української літературної мови. Він установив ту структуру української літературної мови, яка збереглась у всьому істотному як основа сучасної мови. Також слід зазначити великий внесок Шевченка у живопис («Катерина», «Дари в Чигирині», серія офортів «Живописна Україна»). П. Куліш був мистецьким новатором у галузі перекладу світової літератури українською мовою, та ще й в той час, коли видані були укази про заборону рідної мови, він перший переклав Біблію, створив перший український правопис на фонетичній основі («Кулішівка», «Граматику» для українських шкіл).

М. Костомаров зробив внесок у дослідження загальнометодологічних проблем історичного процесу, проаналізувавши в науковому і суспільно-політичному плані зміст таких понять, як слов'янське питання, українофільство та багато інших.

В. Білозерському доручають важливу справу відкриття часопису «Основа», дозвіл на видання якого він отримує, щоправда, не з першого разу. Журнал виходить друком у 1861–1862 рр. і відіграє важливу роль у формуванні тогочасної української літератури.

У 1847 році товариство припинило свою діяльність, а його членів було заарештовано. Незважаючи на ліквідацію, братство відіграло вагомий роль в українських етнокультурних і націєтворчих процесах ХІХ ст.

Отже, підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що саме від кирило-мефодіївців веде свою історію новий український національний рух. Завдяки братству він вийшов із початкового стану нечітких прагнень і остаточно визначив свою мету та завдання: державна самостійність, збереження та відновлення української культури, соціальне звільнення народу, народовладдя у внутрішньому житті, федералізм у міжнародних відносинах.

Список використаних джерел:

1. Грицак Я. Й. Подолати минуле: глобальна історія України : науково-попул. вид. Київ: Портал, 2021. 432 с.

2. Сергієнко Г. Я. Т. Г. Шевченко і Кирило-Мефодіївське товариство. Київ: Наук. думка, 1983. 206 с.

3. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе / упоряд. Я. Й. Грицак. Центр дослідж. історії України ім. Петра Яцика Кан. ін-ту укр. студій Альберт. ун-ту, 2019. Т. 1. 632 с.